

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Sagsnr.: 9622/241679

Den 19. maj 2011

TALEPUNKT
til samråd CV-CW om marsvin
(Miljø- og Planlægningsudvalget 19. maj 2011)
(det talte ord gælder)

Indledning

- Ligesom Miljøministeren vil jeg besvare de to spørgsmål samlet.
- Indledningsvis vil jeg understrege, at Fødevarerministeriet prioriterer beskyttelse af marsvin højt.
- Siden 2005 har dette manifisteret sig gennem konkrete aktiviteter på følgende 4 områder:
 - Implementering af Rådsforordning nr. 812 fra 2004 om beskyttelse af marsvin
 - National handlingsplan fra 2005 om beskyttelse af marsvin
 - Mere viden om, hvordan marsvin bedst beskyttes i forhold til fiskeri, samt
 - Indsats i Natura 2000-områderne, hvor marsvin indgår i udpegningsgrundlaget i overensstemmelse med den viden, vi har.
- Jeg vil nu gennemgå aktiviteterne på disse områder.

1. Rådsforordning nr. 812/2004 (EU sporet)

- I 2004 blev Rådsforordning nr. 812/2004 vedtaget med henblik på at opfylde habitatdirektivets krav om beskyttelse af marsvin.
- EU-regelsættet blev indført efter rådgivning fra det internationale havforskningsråd, ICES, og omfatter de områder og fiskerier, hvor der var konstateret størst risiko for bifangst af marsvin. Reglerne retter sig især imod det stormaskede garnfiskeri. For Danmarks vedkommende omfatter regelsættet Nordsøen, Skagerrak, Kattegat og dele af Østersøen.
- EU-regelsættet indeholder to reguleringsbestemmelser:
 - Én om forbud mod drivgarn og
 - Én om, at fartøjer over 12 meter skal bruge akustiske alarmer – de såkaldte ”pingere”.
- Et væsentligt element i forordningen er desuden, at medlemslandene skal tilvejebringe mere viden om bl.a. ”pingere”, hvilket jeg vender tilbage til senere.
- Ifølge Rådsforordningen har der således siden den 1. januar 2008 af hensyn til marsvin været forbud mod drivgarnfiskeri i Østersøen. Dette fiskeri er derfor helt udfaset i Danmark. Jeg kan oplyse, at da forordningen blev vedtaget i 2005, drev 26 fartøjer drivgarnfiskeri i Østersøen.

- Siden den 1. juni 2005 har det været påbudt at anvende ”pingere” i stormasket fiskeri i Nordsøen, Skagerrak og Kattegat hele året for fartøjer over 12 meter.
- I Østersøen vest for Bornholm til Sjælland skal der anvendes ”pingere” i alt garnfiskeri, uanset maskestørrelse.
- I Danmark havde vi allerede fra år 2000 et krav om anvendelse af ”pingere” i Nordsøen ved vragfiskeri. Dette krav er nu en del af EU-forordningen og omfatter fra 2005 også Kattegat og Skagerrak.

Særlig dansk indsats ved implementering af Rådsforordningen

- I forbindelse med den årlige afrapportering til Kommissionen om Danmarks erfaring med forordningen er Fødevareministeriet løbende kommet med bemærkninger og forslag til, hvordan regelsættet kan effektiviseres og i højere grad reducere bifangstraterne.
- På baggrund af anbefalinger fra ICES og DTU Aqua har Fødevareministeriet anbefalet Kommissionen, at regelsættet bør fokusere på den redskabstype, der anvendes, fremfor fartøjernes længde, da det er redskabet, som er afgørende for bifangsten af marsvin.
- Gennem udviklingen af et særligt lytteapparat har Danmark i samarbejde med Tyskland aktivt medvirket til en kontrol af ”pingere-kravet”. Dette

apparat bruges nu i søværtskontrol både i Danmark og andre EU-lande.

- Foranlediget af dansk forskning er afstandskravet mellem ”pingere” på garn øget fra 200 meter til 455 meter. Det er en fordel for marsvinene og det marine miljø i øvrigt, da der udsendes mindre støj.
- Det sidste eksempel, jeg vil nævne i relation til en løbende dansk indsats, er et kameraforsøg, hvor DTU Aqua ved hjælp af kameraer har filmet indhalingen af garn og dermed eventuelle bifangster af marsvin. De foreløbige resultater fra dette projekt vender jeg tilbage til.

Sammenfatning af Rådsforordningen

- Hvis jeg kort skal sammenfatte den danske indsats i forbindelse med EU-regelsættet er konklusionen, at:
 - Rådsforordningen efterleves i Danmark og har medført, at drivgarnfiskeriet er udfaset - og at ”pingere” anvendes i dansk garnfiskeri i det omfang, forordningen kræver det.
 - Samtidig arbejder Danmark aktivt for en effektivisering af EU-regelsættet på flere fronter.

2. National handlingsplan om beskyttelse af marsvin

- Efter forordningens ikrafttræden blev den nationale handlingsplan for beskyttelse af marsvin revideret, og i 2005 godkendte miljøministeren og fødevareministeren planen.

- Væsentlige elementer i handlingsplanen var at tilvejebringe mere viden om bestandens størrelse og beskyttelse af marsvin i forhold til fiskeri.
- Om lidt vil jeg komme nærmere ind på de projekter, der er igangsat af Fødevarerministeriet som opfølgning på planen.
- Som miljøministeren netop har oplyst, vil der i det nu planlagte overvågningsprogram ske både en specifik og mere generel overvågning af marsvinebestanden i de danske farvande.

3. Forskning i ”pingere” og utilsigtet bifangst

- Det indgår som et element i forordningen, at der er behov for at tilvejebringe mere viden om ”pingere”.
- Under Fødevarerministeriets myndighedsaftale med DTU Aqua er der derfor igangsat en række forskningsprojekter omkring bifangst af marsvin og ”pingere”. Disse projekter er alle i afslutningsfasen.
- Jeg vil kort nævne de væsentligste resultater fra nogle af projekterne, som foreligger på nuværende tidspunkt.
- Foreløbige resultater fra kameraforsøget viser, at denne metode er meget effektiv i forhold til at dokumentere bifangster og giver dermed en bedre mulighed for en fremtidig forvaltning af fiskeriet.

- Kamerametoden giver vigtige observatørdata for hele døgnet.
- Endvidere giver kamerametoden præcis viden om, hvor marsvin bifanges og med hvilke garn typer.
- Foreløbige resultater fra undersøgelser af marsvins adfærd ved tilstedeværelsen af ”pingere” viser, at lyden fra ”pingere” kan have en negativ effekt på tilstedeværelsen af marsvin i en vis afstand fra garnet.
- Det er almen kendt, at marsvin er følsomme overfor støj – det er derfor især vigtigt, at vi ikke implementerer forvaltningsforanstaltninger som skræmmer marsvinene væk fra de områder, der er udpeget til at beskytte dem.
- Endelig er DTU Aqua ved at teste en ny type ”pingere”, som kun gør marsvin opmærksom på garnets tilstedeværelse og ikke skræmmer dem væk. Resultaterne forventes at foreligge senere på året og er yderst vigtige i forhold til den fremtidige beskyttelse af marsvin, særligt i de Natura 2000-områder, som netop er udpeget til at beskytte marsvin.
- Sammenfattende er der således tale om vigtige forskningsprojekter, som vil indgå i det videre arbejde med beskyttelse af marsvin.

4. Indsats i Natura 2000-områder

- Marsvin indgår i udpegningsgrundlaget for en række marine Natura 2000-områder, nemlig 16 i

alt. Flere af disse områder er ikke omfattet af ”pinger-kravet” i Rådsforordningen.

- Fiskeri udgør én blandt en række forhold og aktiviteter, som kan være problematiske i forhold til beskyttelse af marsvin. Øvrige aktiviteter kan f.eks. være forurening, sygdom, forstyrrelser på grund af f.eks. vindmølleparker samt skibsfart i området.
- De endelige Natura 2000-planer og indsatsprogrammer foreligger som bekendt ikke endnu. Men jeg er meget opmærksom på, at vi allerede nu har en pligt til at regulere fiskeriaktiviteter, hvis det videnskabelige grundlag viser, at en given fiskeriaktivitet ikke er forenelig med udpegningsgrundlaget.
- Der bør derfor gennemføres relevante beskyttelsesforanstaltninger, så det sikres, at der er balance mellem fiskeri og marsvinebestandene.

Dialogforum

- Ved implementering af Natura 2000 er det væsentligt, at alle de relevante interessenter inddrages i ministeriets arbejde.
- Jeg har tidligere haft lejlighed til at fortælle om Fødevareministeriets Dialogforum, som blev nedsat i foråret 2010.
- Beskyttelse af marsvin har været drøftet på alle møder i Dialogforum, og der er bred konsensus

om, at der fortsat mangler viden om, hvordan utilsigtet bifangst bedst forhindres.

Fødevarerministeriets oplæg om beskyttelse af marsvin

- Fødevarerministeriets har på den baggrund udarbejdet et oplæg om regulering af fiskeriaktiviteter af hensyn til beskyttelse af marsvin i udvalgte Natura 2000-områder, som ikke er omfattet af EU-regelsættet: Områderne i Storebælt og området nord for Gilleleje.
- Oplægget omfatter krav om ”pingere” i alt garnfiskeri i Natura 2000-områderne i Storebælt og området nord for Gilleleje.
- Reguleringen af fiskeriaktiviteter skal selvfølgelig bygge på den bedst tilgængelig viden.
- Derfor har vi nu bedt eksperterne ved DTU Aqua, DMU, Fjord & Bælt Centret vurdere vores oplæg.
- Som jeg tidligere har været inde på, er der videnskabelig usikkerhed om marsvins tilvænning til ”pingere”, og om de skræmmes væk fra fødegrundlag og ynglepladser.
- Det er her udfordringen ligger, og jeg vil gerne sikre, at vi rammer rigtigt med den regulering, vi beslutter at implementere i Natura 2000-områderne.
- Når alle svarene er modtaget, skal det besluttes, hvordan reglerne for fiskeriet udformes.

Afslutning/sammenfatning

- Der er med andre ord gang i rigtig meget på dette område, og alle data vil blive brugt med henblik på en relevant og effektiv beskyttelse af marsvin.

- Som jeg startede med at sige - beskyttes marsvin i forhold til fiskeri gennem konkrete aktiviteter på flere områder.

- Så sammenfattende vil jeg fastslå, at
 - Vi lever op til forpligtelserne i Rådsforordningen og bidrager med viden og synspunkter, så EU-regelsættet kan udbygges på relevant vis
 - Vi samarbejder med forskningsverdenen om udbygning af vidensgrundlaget, og gode forskningsresultater er opnået
 - Vi er godt i gang med at implementere vores Natura 2000 forpligtelser, også med henblik på marsvin, og
 - Vi har en god dialog med alle interessenter.

- Tak for ordet!

/ ca. 1500 ord